

QK. 524.33.

B. M.

IIc
540

DE
SCYLACE. GEOGRAPHO. ANTIQVISSIMO
ILLIVS. QVE. PERIPLO
DISSERIT. SIMVL. QVE

AD

ACTVM. VALEDICTORIVM

D. III. ID. APRILIS A. R. S. 1010CC LXV.

HORA. NONA. INSTITVENDVM

SCHOLAE. NOSTRAE. PATRONOS
ATQVE. FAVTORES

EA. QVA. DECET. OBSERVANTIA

INVITAT

M. IOAN. GEORGIVS. HAGER
RECTOR.

CHEMNICII
LITTERIS. IOAN. CHRIST. STOESSELII.

Geographiam alterum, alterum vero Chronogiam Historiae esse oculum eruditissimi historiarum docentes doctores, & recte quidem docent. Nullum enim, inquit celeberrimus FABRICIUS (a), cogitari potest magis obscurum, vel confusum chaos, quam rerum quarumcunque narratio, vbi ratio temporum, vel locorum confunditur, aut ignoratur. Ab ea igitur, quo mihi Chemicii, praeter alia humanitatis studia, historiani publice docendi prouida patronorum cura benevolie contulerat munus, tempore Geographiam quoque proponendam esse duxi, eamque non solum nouam, sed etiam antiquam. Quemadmodum vero duicius, ut tritissimum testatur proverbum, ex ipsis fontibus bibitur aqua: Sie etiam sedulo doctrinae meae alumnos ad ipsos adducere soleo fontes, ut maxime ex illis illi necessariam ad rite intelligendos historicos scriptores antiquos graecos atque latinos Geographiae antiquae cognitionem haurire possent. Morem enim illum infasto sidere nostro ingrauescentem tempore ex solis translationibus & riuiulis teutonicis saepissime lutulentis sapiendi & schola nostra penitus proscriptum esse volumus. Non omnem quidem linguae nostrae vernaculae culturam negligimus, sed eam ea retinemus lege, ne fontium graecorum latinorumque cultura ei postponatur, sed potius praeponatur.

Multum, crede mihi, refert, a fonte bibatur,

Qui fluit, an pigro, quae stupet vnda, lacu (b).

Ad Graecos atque Latinos iuuenes ergo fidei meae concreditos ire iubeo scriptores, ut e fontibus Geographiae antiquae scientiam potius hauriant, quam riuiulos consequentur (c). Sed vltro currentibus limpidissimi illi, paucissimis cogniti, indicandi sunt fontes. Ea ex causa anno praeterito

) (2

pau-

(a) In Bibliographia antiqua, a PAVLLO SCHAFFSHAVSENIO Hamb, cōlōn. 1660, in 4to edita C. V. p. 183.

(b) MARTIALIS Lib. IX, Epigr. 100.

(c) Eandem necum habet sententiam CICERO in Quesitione Academicis Lib. I, c. 2.

paucissima de HANNONE illiusque periplo in medium proferenda putauit (d). In praesenti autem in gratiam studiosae iuuenturis de Scylace differere placet.

Duo in historiarum monumentis antiquis occurrunt Scylaces, quorum alter *Caryandensis*, alter vero *Halicarnassus* fuit. De priore HERODOTVS ita: Darius cupidus cognoscendi vbinam Indus, qui secundus omnium fluminorum crocodilos praestat, mare influat, misit nauibus cum aliis quosdam, quos vera renunciatiuros confidebat, tum SCYLACEM, virum Caryandensem. Iste e Caspatyro vrbe & terra Paetica soluentes, secundo fluimine auroram versus atque solem orientem nauigantes in mare, dehinc per ipsum mare occasum versus, tricesimo demum mense tenuerunt eum locum, unde rex Aegyptiorum Necus Phoenices miserat (f) ad Africam circumnauigandam. De posteriore autem CICERO haec retulit: (g) SCYLA Halicarnassus, familiaris Panaetii, excellens in Astrologia, idemque in regenda ciuitate sua princeps totum hoc Chaldaicum praeedicendi genus, ex natali nimirum die, repudiauit. Ex his clarissimis testimoniosis quilibet a partium studio remotus facile cognoscere poterit, SVIDAM (h) ex hisce duobus vnum tantummodo effinxisse Scylacem. En illius verba latine reddita: SCYLA Caryandenfis, Caryanda vero est vrbs Cariae prope Halicarnassum, Mathematicus & Musicus. Scriptis Periplumi locorum extra columnas Herculis. De Heraclide Mylassorum rege. Terrae Periodum. Librum aduersus Polybii Historiam. Quis non vider, SVIDAM ea, quae de Scylace Caryandenfi & Halicarnasseo narrantur, foli adscriptissime Caryandenfi eique sine omni teste, adeoque falso, attribuisse, illum aduersus Polybii Historiam scripsisse librum. Id quod nemini mirum videri debet, propterea quod in colligenda tam varia & multiplici verborum rerumque copia ex scriptoribus quam

(d) In Progr. Chemnicii A. c. 100ccxix, in 4to. edito. Copiosius vero egredi de illo in Bibliotheca mea Geographica P. VI. Chemnicii c. 100ccxiii in 8vo.

(e) In Melpomene, s. Lib. IV, c. 44. p. 236. Edit. IAC. GRONOVII Lugd. Bat. 1715. in fol.

(f) In Melpomene, s. Lib. IV. c. 42. p. 234.

(g) De Divinatione Lib. II, c. 42.

(h) In Lexico suo sub voce Σκύλαξ T. III. p. 340. edit. LUDOLPH. KVSTERI Cantabrigiae, 1705. fol.

quam plurimis antiquis tempore illo, quo vixit, admodum obscurō facile a via veritatis aberrare potuit SVIDAS. Clarissimo vero HENRICO DODWELLO vix condonandum videtur, qui ex vno Scylace Caryandensi duo Scylaces Caryandenses seniorem, scilicet Herodoteum & iuniorem, Polybio coaeuum, sine omni veterum suffragio effingere, adeoque tres orbi litterario obrudere tentauit Scylaces (i). Sed ea ex caussa iuniorem subm Scylacem effinxit, vt Periplum, quem hodie habemus, Scylacis illi adjudicare, Seniori vero abiudicare possit. Non quidem negavit, Scylacem seniorem, vt nominat, scripsisse Periplum, sed illum periisse, & iunioris sui Periplum, quem nemo vñquam vidit, hodie tantum extare putat. Sed solus purat Dodwellus testimonio Svidae lubrico & confuso innixus. Hunc enim iuniorem Caryandensem Polybio coaeuum Scylacem scriptores antiqui ignorant, omnes potius antiquissimum illum tantum agnoscunt. Natus ille fuit Caryandae, haud ignobili Cariæ oppido (k). Patre vsus est nobis quidem incognito, nihilominus noſter circa A. M. 3450, sub Dario Hyſtaspide, Olymp. 73, 4. vel A. M. 3464. defuncto, cognitione sua historica & geographicā vnuſ omnium maxime floruit. Hinc etiam a Dario missus est, vt Indum fluuium & oras maritimās lustraret. Circumnavigatione sua intra triginta menses peracta rediit, itineris sui maritimi descriptionem, quae periplus vocatur, composuit illamque Dario dedicauit, vt nobis confirmat incertus aut̄or graecus (l) ex Aelio Dionysio: Αἴλιος Διονύσιος ἐν τῷ περὶ Ἀλιξανδρέαν βιβλίῳ περὶ Φη-

εια, ὅτι Δαρεῖψ προσφάντης Σκύλας τὸ Φράντισμα. Quanquam haec dedicatio

3

hodie

(i) In Dissertat. de aetate peripli Scylacis, quae habetur in Vol. I. Geograph. vet. Scriptor, gr. min. a IOAN. HUDSONIO Oxoniae, 1698. edit.

(k) Sic nobis refert STRABO Lib. XIV. p. 972. edit. ALMELOVEEN. Amst. 1707. in fol. vbi ita legimus: Ἐν δὲ τῷ μετρῷ Καρυάδα λίμνη καὶ ὁμώνυμος ταῦτη, ἢν φέουν Καρυάδας. Εὐτεῦθεν δὲ ἢν καὶ Σκύλας ὁ παλαιὸς συγγραφεὺς. Interiacet Caryanda, palus, & eiusdem nominis insula, quam incoluerunt Caryandenses: patria haec fuit Scylacis antiqui historiæ conditoris. Ex ipso Scylacis nostri periop haec verba haufiſſe videtur STRABO, vbi p. 38. in edit. Hudsoniana ita fluunt: Καρυάδα νῆσος καὶ πόλες, καὶ λίμνη, Caryanda insula, & vrbs & porrus. Sed in Strabone falſo legitur λίμνη pro λιμήν, id quod BERKELIUS recte ad STEPHANVM iam obſeruauit, p. 453.

(l) Vide testimonia Scylacis periop praemissa in Editione Hudsoniana in Script. Geogr. gr. min. Vol. I.

hodie non amplius extat; extat tamen ille idem antiquus periplus, id quod ex inuincibili, ab omnibus huc usque praetermisso, argumento patebit, quod nobis MARCIANVS HERACLEOTA suppeditauit. (m) Antiquissimi nimurum Geographiae Scriptores longitudines & latitudines nauigationum et locorum *non stadiis*, sed *dierum noctiumque spatii* indicare solebant. Hunc morem obseruabis in periplus Hannonis, nec non in periplus SCYLACIS hodie superstite. Antiquissimus ergo antiquissimi Scylacis noster, quem hodie adhuc habemus, periplus est. Quidui vero non esset, quum illius fide dignissimus, qui circa A. M. 3500. vixit, ARISTOTELES, ante tempora Polybii circa A. M. 3770. postea deum viuentis, mentionem iam fecit. En verba Aristotelis ex translatione latina (n): Clarum est, quod semper eosdem istos melius foret imperare, alios vero parere. Sed cum facile non sit hoc reperiire, nec sic, ut apud Indos SCYLAX esse *ait*, reges tantum a populis differre. Sed praeter hunc nostrum antiquissimum Caryandensem veteres recentiores Polybio coaeuum nescierunt Geographum Scylacem, hinc illum non solum vocarunt scriptorem antiquissimum, sicuti STRABO (o) & STEPHANVS Byzant. (p) & virum antiquissimum, ut incertus auctor graecus (q), sed etiam, ex illo antiquissimi Scylacis periplus varia, quae in hodierno adhuc extant, depromserunt. Sie STRABO Troadis initium ab Abydo ex Scylace reperiit (r): Σκύλαξ δὲ ὁ Καρυανδεὺς ἀπὸ Ἀβύδου ἀρχέσθαι, Scylax Caryandensis Abydum Troadis initium facit. In periplus nostro

Scy-

(m) In fragmento Epitomes ARTEMIDORI Ephesii p. 63. Edit. Hudson. vbi Periplorum recenser scriptores. Hannone & aliis praemissis pergit: ὃν μήν ἀλλὰ καὶ Σκύλαξ ὁ Καρυανδεὺς καὶ Βόλος ὁ οὐτε δὲ ἐπάτερος οὐεροῖσιν γῆχων ὃν δια τῶν σαλμῶν τὰ διασημata τῆς Θαλάσσης ἐδηλώσαν. Quin etiam & Scylax Caryandensis & Bothaeus, uterque autem horum dierum noctiumque spatii, non stadiis distantias per mare indicarunt.

(n) Politic. Lib. VIII, c. 14. p. 554. Opp. T. II, Aurel. Allobrog. 1606, 8. Sic occurrit quoque in Cinnorum politia apud Scholiasten Apollonii Rhodii Lib. I. v. 1177.

(o) Lib. XIV, p. 972, vbi dicitur παλαιὸς συγγραφεύς.

(p) In voce Καρύανδαι, vbi παλαιὸς λογογράφος appellatur.

(q) Vide testimonia praemissa Scylaci in Edit. Hudson. Σκύλαξ ἀρχαράτανος ἀνὴρ.

(r) Lib. XIII, p. 873. & Lib. XII, p. 849.

Scylacis ita legitimus: *Ἐν δὲ τῇ ἡπείρῳ Ἀβυδὸς ἐστι, ἐγενέσθη δὲ Τρωᾶς ἀρχεῖον,*
in continentem est Abydus, hinc Troas exordium capit (s). Sic PHILOSTRATVS Scylacis Sciapodas & macrocephalos in dubium vocans dixit:
σκύλαποδες δὲ ἀπότονε, οὐ μακροπόδες, οὐ ὅπεται Σκύλακος συγγραφαὶ περὶ Γένων
ἔδουσεν, οὐδὲ ἄλλοστοι βιβλίων τῆς γῆς εὗται μηνὶ ἐν Ινδοῖς, Sciapodes & Macro-
cephalos autem & quae de illis Scylacis historiacae canunt, nec apud Indos,
nec alibi terrarum usquam obuia esse (t). Facile contra Philostratum
& Sciapodes & Macrocephalos afferere adeoque fidem Scylacis vindicare
possem, quia istiusmodi populi omnino fuerunt (v): Sed sufficit hoc
loco obseruare, Philostratum hodiernum periplus antiquissimi Scylacis
ad manus habuisse, id quod non solum ex loco antea adducto apparet,
sed etiam alibi in Philostrato vestigia Scylacis animaduertimus (x). Sic
porro ad Scylacis periplus HARPOCRATION prouocauit his verbis:
Ταῦτα τὴν ὁἰκουμένην, λέγοι ἀν τοὺς ὑπὸ Σκύλακος ἐν τῷ περίπλῳ λεγομένους Τρω-
*γλαδίτας. n. I. λ. (y) Tandem TZETZES quoque de Sciapodibus, Monophralmis &c, loquens testimonio vtitur SCYLACIS (z). Ex his omni-
bus igitur clarissime elucere arbitramur, vnum tantummodo fuisse SCY-
LACEM Caryandensem eumque antiquissimum, minimeque recentiorem
quoque Polybio coaeuum, ut SVIDAS, GERHARD, IOAN. VOSSIVS (a),
ISAC. VOSSIVS (b) & HENR. DODWELLVS putarunt. Sed prioris tan-
tum periplus hodie adhuc existit, quia in eo antiquissimus mos distantias*

maris

(s) In Edit. Hudson. p. 35.

(t) In vita Apollonii Tyan. Lib. III, c. 47. p. 134. Edit. GOTTFR. OLEARII
Lipſi. 1709. fol. SCYLAX loquitur de iis p. 33.

(v) Sic a SVIDA sub voce *σκύλαποδες* T. III. p. 330. ex Harpocratone de-
scribuntur *Sciapodes* & in MELA Lib. I, c. 19. & in PLINII H. N. Lib.
VI, c. 4. occurunt *Macrocephali*.

(x) Philostratus in Proem. ad Heroica p. 666. de Elaco urbe Thraciae, SCYLAX
p. 28. & PHILOSTR. in Heroicis c. II, p. 670. SCYLAX p. 23. de Cycla-
dum insula Peparetho agunt.

(y) V. Testimonia in Edit. Hudson. Scylaci praemissa, & Harpocratone in Voce
ὑπὸ p. 175.

(z) Chilidae VII, Hist. 144.

(a) de Histor. Gr. Lib. I, c. 19.

(b) In præfat. ad Scylacem Amstd. 1639. 4.

maris non stadiis, sed dierum noctiumque nauigatione indicandi obser-
vatur. Deinde quia veteres, ARISTOTELES scilicet, STRABO, STE-
PHANVS, PHILOSTRATVS, HARPOCRATION & TZETZES recentio-
rem ignorarunt, eumque porius antiquissimum appellarunt illiusque
testimonio vni sunt & varia, ex illius periplo, quae in hodierno extant,
hauserunt. Hinc celeberrimi I. A. FABRICII verba paullulum mutata
(c) nostra facimus: Quid igitur? Num Svidae, Dodwello aliisque
recentioribus plus fidei, quam Aristoteli, Straboni aliisque veteribus ha-
bebimus? Aut credemus scriptorem Polybii aequalem Tyrum *βασιλείαν τῆς οἰκουμένης*, p. 42. aut Thebas *τάχος*, p. 23. memora-
turum? Aut (d) Lysimachium & Antiochiam Syriae, itemque Thes-
salonicam, & in Aegyptiacae orae descriptione Alexandriam praetermis-
surum? Non sane! Genuinum ergo antiquissimi Scylacis periplus &
minime tantummodo Epitomen, ut Vossius putat, adhuc habemus, sed
iniuria temporum forsitan haud integrum parumque emendatum (e).
Descriptionem suam incepit, ut ipse restatur, ab Herculeis columnis,
quae sunt in Europa, scilicet in Hispania, usque ad Herculeas columnas
quae in Africa sunt & usque Aethiopas magnos. Inscriptio peripli do-
cet, quenaam in eo querenda sunt. Est vero haec: *Σκύλακος τοῦ Κα-
ρυανθέως περίπλου τῆς θαλάσσης τῆς οἰκουμένης Εὐρώπης, οὐδὲ Ἀσίας, οὐδὲ
οὐδὲ οὐδὲ όποια ἔτιν έκαστα, ξένη οὐδὲ χώραι, οὐδὲ λιμένες, οὐδὲ πόταιαι, οὐδὲ
ζειν μην τῶν πλάνων, οὐδὲ αἱ νῆσοι αἱ ἐπτά αἱ δικόνενται, καὶ τοι εἴκαση κάτιος
τῆς γηπέργου.* Scylacis Caryandensis Periplus maris habitabilis Europae,
Asiae Africæque, deinceps regiones, portus & fluuii, & quantæ nauig-
ationum longitudines, item septem insulae habitatae, prout quaque
adiacet continenti. Omnim primus *græce* hunc edidit Periplum Scy-
lacis e codice Palatino DAVID HOESCHELIUS cum Mareiano Heraclœto
Artemidoro & aliis Geographis græcis, Augustae Vindel. 1600. 8. Deinde
Græce podiit cum translatione latina, notis & castigationibus ISAACI
VOSSI, subiuncto anonymi Periplo Maeotidis Paludis & Ponti Euxini,
Am-

(c) In Bibl. Graeca Lib. IV, c. 2. §. 6. p. 33.

(d) IAC. GRONOVIVS in praefat. ad Geographica antiqua L. B. 1697. 4.

(e) Sic iudicat Rich. Bentley in Apologia Diff. de Epist. Phalaridis p. 327.
Scylax one of the most corrupted books in the World.

(f) In Editione Hudsoniana.

Amstelodami, 1639. 4. Postea Geographica antiqua, nimirum Scylacis Periplus, Anonymi periplus Maeotidis Paludis & Ponti Euxini, Agathemeri Hypopyrosis Geographiae, & Anonymi expositio latina totius mundi a Iac. Gothoffredo edita, gr. & lat. cum not. Il. Vossii, Iac. Palmerii & IAC. GRONOVII Lugd. Bat. 1697. 4. Porro in Geographiae veteris Scriptoribus graecis minoribus gr. & lat. Oxoniae, 1698. 8vo. & tandem Scylacis Periplus maris mediterranei, Anonymi Periplus Maeotidis Paludis & Ponti Euxini, Agathemeri Hypopyrosis Geographiae, omnia graeco latina, Anonymi expositio totius mundi latina, cum notis Il. Vossii, Iac. Palmerii, S. Tennullii, ex emendatione Iac. GRONOVII Lugd. Bat. 1700, 4to.

Sed haec de Periplo Scylacis sufficient. Nunc me ad alios proficiscentes conuentiam, nimirum ad politissimos quosdam iuuenes in academiam abitueros & musis nostris valedicturos, quibus benevolam auditorum auram captare studebit

Samuel Fridericus Lunghansius, Chemn. Misn.
optimae spei ornatissimus iuuenis praemissa orat. lat. de genuinis liberalitatis fontibus. Quo facto prodibit

Ioannes Fridericus Weiccartus, Chemn. Misn.
Qui, licet admodum paupere, sed honesto & pio vratur parente, ab in-eunte tamen aetate scholam nostram diligentissime frequentauit & sub auspiciis diuinis se totum studiis consecrauit, non dubitans, fore, quin sub hoc tutamine & auxilio diuino patronorumque benevolentia finem obtineat suum. Obtinebit quoque eum, vt arbitror, quia clementissimi sui DEI praecepta pro viribus semper seruauit seruabitque in posterum. Linguarum, quae ad veram eruditio[n]em consequendam necessariae videntur, studium rite pertraetauit in iisque haud contemnendos fecit profectus. Musicam præterea bene excusat & morum suavitatem omnibus demonstrauit. Specimina quoque edidit publica, quum A. clo
Ioseph. de vicisitudine omnium rerum latine diceret, & A. clo loc. lxxiii. committones quosdam carm. testi. dismitteret praemissa orat. graeca.

Nunc

:():

Nunc vero ultimum vale scholae nostrae acclamabit *carm. teut.* praemissa
orat. teut. de spe humana. Spem illius ut Lipsiae expleat **D E V S**,
precor.

Christian. Gottlieb. Hofmannus, Chemn. Misn.

Honesti apud nos ciuis eximiae spei filius, qui non solum egregiis inge-
ni dotibus ornatus est, sed etiam propria sua diligentia quotidie se per-
fectiorem reddere diligentissime studuit. Hinc celeriter, quae a praec-
ceptoribus tradebantur in schola nostra, accepit, quo factum est, ut exi-
mios in iis, quae ab humanitate nomini habent, doctrinis & artibus, ficeret
progressus, facierque, ut auguror, porro clarissimorum doctissimorum
que H A V C K I O R V M, atiunculorum suorum nostrorumque quandam di-
lignantissimorum discipulorum laudatu dignissima exempla imitaturus.
Diligentiae praeterea suae semper laudabilem iunxit DEO & praecepto-
ribus obediendi cupiditatem. Morum tandem suauissimorum aliarumque
virtutum studiosissimus huc usque fuit cultor. Dexteritatis suae publice
apud nos edidit specimina, quum A. clo 1663. de statu infelici rei-
publicae, cultura scientiarum carentis, *teutonice*, A. clo 1663. de libe-
ralitate, optima ad immortalitatem via gallice & eodem anno de ritibus
quibusdam Christianorum teut. peroraret. Nunc vero academiam re-
petiturus Lipsiensem nobis valedicit *carm. teut.* praemissa *orat. gall.* de
imperatore Maximiliano.

Carolus August. Jungkansius, Baerenstein, Misn.

Viri plurimum reuerendi M. SAM. AVGVST. IVNGHANSII, Archi-
diaconi apud nos ad d. Iacobi meritissimi, optimus filius, qui non
parentis sui doctissimi facundissimique laude superbire voluit, sed
propriam sectari maluit. Hinc salua veritate profitemur, singula-
rem huic iuueni concentum virtutum contigisse. Sic prima illius,
quae iuuenes ornat, laus vera huc usque fuit pietas. Pictatem
praeterea suam erga carissimos parentes & suos, quos ne vultu qui-
dem unquam laesit, praecceptores & erga benignos, quos coluit, patro-
nes, erga vitae vero suae socios & omnes suavitatem morum luculenter
& perpetuo demonstravit. Studia tandem humanitatis tam diligenter
&

& ita excoluit, ut nunc cum fructu rite praeparatus scholam nostram
cum academia Lipsiensi commutare possit, variis iam editis doctrinae
suae speciminiibus. Peroravit nimirum A. c^ol^oc^o LXIII. de castris Isra-
elitarum in locis desertis dimittens Cleemannos *carm. teut.* & eodem ad-
huc anno de ritibus gentilium eorumque ortu & progressu *lat.* & sub
descensu perorabit de aeneo serpente vexillo salutis inter Israelitas vexa-
tos graece valedicturus *carm. teut.* Memoriam illius bibliothecae nostrae
ABRAHAMI BZOVI Historia Ecclesiast. Coloniae, 1617. fol. dono data
conseruabit. His abiturientibus faustissima quaevis precabitur *carm. tent.*

Christian Gottlob Boettger, Chemn. Misn.

habita orat. teut. de laude principis officia sua erga sibi subiectos obser-
vantis.

Nunc Vos, **Patroni atque Fautores maximopere colendi**, qui scholae
nostrae faueris, ea, qua decet, pietate oro atque obtestor, ut praesentia
VESTRA exoptatissima nos exhilarare benevolaque oratores nostros
audire velitis, pro quo beneficio nos VOBIS deuinctissimos
pollicemur. P. P. Chemnicii, d. X. April.

A. R. S. c^ol^oc^o LXV.

AKT II c 540

X3063842

VD18

